

DEPARTEMENT
WERK &
SOCIALE
ECONOMIE

VLAAMS DOELGROEPENBELEID JAARRAPPORT 2017

Inhoud

- 1. Het Vlaams Doelgroepenbeleid..... 3
 - 1.1. Sectoren 6
- 2. Omgevingsanalyse..... 8
 - 2.1. Jongeren 9
 - 2.2. Oudere werknemers..... 10
 - 2.3. Personen met een arbeidshandicap..... 11
- 3. Jongeren 12
 - 3.1. Laaggeschoolde jongeren..... 14
 - 3.2. Middengeschoolde jongeren..... 16
- 4. 55-plussers 17
- 5. Personen met een arbeidshandicap..... 20

1. Het Vlaams Doelgroepenbeleid

Met de zesde staatshervorming werden federale doelgroepmaatregelen overgedragen aan de gewesten. Dit betekende dat het Vlaams Gewest vanaf 1 juli 2014 bevoegd werd voor een reeks van verminderingen van socialezekerheidsbijdragen voor werkgevers en activering van uitkeringen. Meer specifiek ging het om niet minder dan 21 verschillende bijdrageverminderingen die werden toegekend voor de tewerkstelling van werknemers met bepaalde persoonskenmerken, zoals hun leeftijd, hun opleidingsniveau,... alsook de activering van uitkeringen van doelgroepen. De bedoeling van deze maatregel is werkgevers te ondersteunen via financiële incentives bij de aanwerving en tewerkstelling van personen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt.

Andere werkgeversbijdrageverminderingen die niet gebonden zijn aan persoonskenmerken, zoals diegene die toegekend worden aan de eerste, tweede,... werknemer, bleven federale bevoegdheid. Ook de structurele bijdragevermindering en de werknemersbijdrageverminderingen bleven federaal. Een werkgever kan naast de structurele vermindering één Vlaamse of federale bijdragevermindering vragen en zo de werkgeversbijdragen voor de sociale zekerheid maximaal tot nul herleiden.

Precies twee jaar later, op 1 juli 2016, ging Vlaanderen van start met haar eigen Vlaams doelgroepenbeleid, gericht op 3 doelgroepen: 55-plussers, laag- en middengeschoolde jongeren, en personen met een arbeidshandicap. De vele verschillende RSZ-bijdrageverminderingen werden gehierarchiseerd naar de eerste 2 doelgroepen, de reeds bestaande Vlaamse Ondersteuningspremie (VOP) blijft zich richten tot personen met een arbeidshandicap. Hier gaat het echter om een loonpremie, niet om een werkgeversbijdragevermindering.

Vlaanderen wil met haar doelgroepenbeleid de loonkosten van deze doelgroepen verlagen. Voor laag- en middengeschoolde jongeren compenseert de RSZ-bijdragevermindering de verminderde productiviteit van deze jongeren in de periode na hun aanwerving, wanneer ze nog ervaring en jobspecifieke competenties moeten ontwikkelen. Voor 55-plussers vormt de doelgroepvermindering een tegengewicht voor de hoge anciënniteitsgebonden loonkost, en de VOP compenseert vooral de eventuele extra kosten en lagere productiviteit die gepaard kunnen gaan met tewerkstelling van een persoon met een arbeidshandicap.

De oude doelgroepvermindering voor oudere werknemers werd omgezet in een nieuwe vermindering voor 55-plussers, terwijl de oude doelgroepverminderingen voor jongeren, langdurig werkzoekenden en slachtoffers van herstructureringen uitdovend werden gemaakt (deze laatste twee pas vanaf 1 januari 2017). Ook voor de activering van uitkeringen werd een overgangperiode voorzien. Dit wil zeggen dat wie voordien reeds van deze doelgroepverminderingen genoot, dit recht kon behouden tot uiterlijk 31 december 2018.

Naast de nieuwe doelgroepverminderingen zitten er momenteel nog een aantal werknemers in oudere bijdrageverminderingen. Het gaat dan enerzijds om uitdovende maatregelen en anderzijds om een aantal bijdrageverminderingen gericht op zeer specifieke doelgroepen. Deze zullen in dit jaarrapport niet in detail besproken worden

////////////////////////////////////

Tabel 1: Toepassingsgebied van het Vlaams doelgroepenbeleid

Doelgroep	Loonkostvermindering	Loongrens (brutolonen) ¹
Laaggeschoolde jongeren (-25j)	€ 1.150	€ 7.500/kwartaal in kwartaal 1-4, € 8.100/kwartaal in kwartaal 5-8
Middengeschoolde jongeren (-25j)	€ 1.000	
Leerlingen	€ 1.000	Niet van toepassing
Retentie 55-59-jarigen	€ 600	€ 13.400/kwartaal
Aanwerving 55-59-jarige NWWZ	€ 1.150	
Retentie 60-plussers	€ 1.150	
Aanwerving +60-jarige NWWZ	€ 1.500	
VOP – 1 ^e jaar	40% brutoloon	2 x GGMMI (2 x € 1.562, 59 toestand 2017) ²
VOP – 2 ^e jaar	30% brutoloon	
VOP – 3-5 ^e jaar (verlengbaar)	20% brutoloon	

Voor laag- en middengeschoolde jongeren werd de loongrens verlaagd ten opzichte van de oude bijdrageverminderingen voor jongeren, die toen €9.000 per kwartaal bedroeg, om de maatregel zo goed mogelijk op de meest kwetsbare jongeren te richten. Aangezien deze maatregel nieuw is sinds het 3^e kwartaal van 2016, loopt het aantal begunstigden kwartaal na kwartaal verder op. Deze doelgroepvermindering kan immers tot 8 kwartalen lang genoten worden, waardoor jongeren die in het 3^e kwartaal van 2016 werden aangeworven pas in het 3^e kwartaal van 2018 hun doelgroepvermindering verliezen. Tot dan zal het aantal begunstigden dus blijven toenemen.

Hoewel laag- en middengeschoolde jongeren recht geven op doelgroepverminderingen van respectievelijk € 1.150 en € 1.000, toont onderstaande tabel dat het gemiddelde verminderingsbedrag per jongere een stuk lager ligt. Er zijn 3 mogelijke redenen:

- a) indien ze deeltijds werken wordt de doelgroepvermindering proportioneel verlaagd volgens het aandeel tewerkstelling,
- b) indien ze een deel van het kwartaal gewerkt hebben, wordt de doelgroepvermindering eveneens proportioneel toegekend,
- c) indien hun loon voldoende laag is, is de RSZ-bijdrage die de werkgever verschuldigd is kleiner dan het bedrag van de doelgroepvermindering.

In dit geval wordt de doelgroepvermindering afgetopt op het bedrag van de RSZ-bijdrage, die dus de facto tot nul herleid wordt. Dit gebeurt wanneer het brutoloon lager is dan € 2.000 per maand (€ 6.000 per kwartaal).

Het verminderingsbedrag voor leerlingen die deeltijds leren en werken is bijzonder laag omdat voor deze leerlingen een speciaal RSZ-tarief geldt waardoor werkgevers voor hen slechts een beperkte RSZ-bijdrage moeten betalen. De Vlaamse doelgroepvermindering herleidt die bijdrage steeds tot nul.

¹ Bij de RSZ-bijdrageverminderingen is de loongrens een absolute grens. Wie een hoger loon heeft, krijgt geen bijdragevermindering. Bij de VOP is de loongrens slechts een maximum. Wie een hoger loon heeft, krijgt nog steeds een VOP, maar deze is afgetopt op het maximale bedrag dat men zou verkrijgen bij een loon dat het dubbele bedraagt van het GGMMI.

////////////////////////////////////

De grootste doelgroep zijn de zittende 55-plussers, met in het 2^e kwartaal van 2017 meer dan 140.000 begunstigen. Dit aantal ligt in het 4^e kwartaal telkens wat lager, omdat de eindejaarspremie door de RSZ wordt meegerekend in het loon, waardoor een aantal werknemers in het 4^e kwartaal boven de loongrens vallen. Het aantal aangeworven werkzoekenden gaat in stijgende lijn, om dezelfde reden als de jongeren: het gaat om een nieuwe maatregel die pas na 8 kwartalen op kruissnelheid zal zijn.

Tabel 2: Overzicht van het Vlaams doelgroepenbeleid (werkplaats Vlaams Gewest, 1 juli 2016 – 30 juni 2017)

Personen	2016/3	2016/4	2017/1	2017/2
Laaggeschoolde jongeren	6.479	9.042	9.223	12.942
Middengeschoolde jongeren	14.155	19.312	22.235	27.422
Leerlingen	778	1.844	1.334	1.366
Oudere werknemers	134.059	112.537	137.687	140.994
Aangeworven werkzoekenden 55+	1.031	1.813	2.397	3.189
VOP	12.271	12.540	12.234	12.484
<i>Totaal</i>	<i>168.773</i>	<i>157.088</i>	<i>185.110</i>	<i>198.397</i>
VTE	2016/3	2016/4	2017/1	2017/2
Laaggeschoolde jongeren	2.674,7	4.930,1	5.268,6	8.007,7
Middengeschoolde jongeren	6.715,8	13.023,8	15.613,3	20.906,1
Leerlingen	231,1	1.154,4	952,6	1.043,8
Oudere werknemers	102.048,5	83.798,0	103.165,4	107.521,3
Aangeworven werkzoekenden 55+	409,7	1.024,0	1.443,9	2.110,8
VOP	nb	nb	nb	nb
<i>Totaal</i>	<i>nb</i>	<i>nb</i>	<i>nb</i>	<i>nb</i>
€	2016/3	2016/4	2017/1	2017/2
Laaggeschoolde jongeren	€ 2.663.737	€ 4.852.241	€ 5.150.970	€ 7.835.177
Middengeschoolde jongeren	€ 6.075.214	€ 11.890.432	€ 14.434.775	€ 19.105.169
Leerlingen	€ 18.293	€ 106.248	€ 60.124	€ 60.246
Oudere werknemers	€ 76.427.438	€ 64.114.772	€ 78.719.959	€ 81.566.366
Aangeworven werkzoekenden 55+	€ 455.316	€ 1.153.198	€ 1.644.249	€ 2.362.157
VOP	€ 21.474.451	€ 23.927.896	€ 21.483.363	€ 22.519.420
<i>Totaal</i>	<i>€ 107.114.449</i>	<i>€ 106.044.787</i>	<i>€ 121.493.440</i>	<i>€ 133.448.535</i>
€/persoon	2016/3	2016/4	2017/1	2017/2
Laaggeschoolde jongeren	€ 411	€ 537	€ 558	€ 605
Middengeschoolde jongeren	€ 429	€ 616	€ 649	€ 697
Leerlingen	€ 24	€ 58	€ 45	€ 44
Oudere werknemers	€ 570	€ 570	€ 572	€ 579
Aangeworven werkzoekenden 55+	€ 442	€ 636	€ 686	€ 741
VOP	€ 1.750	€ 1.908	€ 1.756	€ 1.804
<i>Totaal</i>	<i>€ 635</i>	<i>€ 675</i>	<i>€ 656</i>	<i>€ 673</i>

Noot: verderop in dit rapport worden deze cijfers opgesplitst volgens leeftijd, geslacht, sector,... Deze details zijn niet altijd voor alle begunstigen beschikbaar, waardoor de totalen in de volgende hoofdstukken iets lager kunnen liggen dan in deze tabel.

1.1. Sectoren

De volgende tabel toont in welke mate de doelgroepverminderingen de tewerkstelling in verschillende sectoren ondersteunen. De sectoren werden afgebakend op basis van paritair comité. Er zijn geen cijfers beschikbaar over het aantal werknemers met een arbeidshandicap, dus worden de cijfers over de VOP enkel getoond in tabel 3bis.

Tabel 3: Sectorale verdeling van de doelgroepverminderingen (2e kwartaal van 2017, werkplaats Vlaams Gewest, sectoren ingedeeld volgens paritair comité)

Sector	Werknemers totaal	Jonge werknemers	Met doelgroepvermindering ³		Werknemers 55+	Met doelgroepvermindering	
	Aantal	Aantal	Aantal	Aandeel	Aantal	Aantal	Aandeel
Land-, tuin- en bosbouw & zeevisserij	15.721	8.351	426	5,1%	3.890	1.553	39,9%
Voedingsindustrie	59.883	3.887	534	13,7%	9.792	6.548	66,9%
Kleding & Textiel	29.649	1.432	274	19,1%	5.807	4.152	71,5%
Houtnijverheid	13.283	1.367	273	20,0%	2.304	1.778	77,2%
Papier & Karton	7.824	314	46	14,6%	1.392	1.003	72,1%
Chemie & Petroleum	85.619	3.496	312	8,9%	13.256	4.734	35,7%
Steen- & Glasindustrie	6.765	347	25	7,2%	1.236	943	76,3%
Metaalindustrie	187.344	14.857	2.307	15,5%	27.190	17.921	65,9%
Gas & Elektriciteit	10.289	177	3	1,7%	1.402	236	16,8%
Bouw	90.005	9.851	1.021	10,4%	12.900	8.715	67,6%
Distributie	145.573	20.291	4.736	23,3%	19.917	14.942	75,0%
Transport & Logistiek	117.069	6.428	1.068	16,6%	23.121	15.516	67,1%
Media	9.679	736	74	10,1%	1.144	835	73,0%
Financiële sector	70.616	1.309	48	3,7%	8.605	3.800	44,2%
Diensten aan ondernemingen & pers.	83.772	8.294	1.140	13,7%	12.238	7.522	61,5%
Uitzendsector	81.747	32.465	16.541	51,0%	8.358	7.117	85,2%
Dienstenchequesector	71.463	3.951	1.303	33,0%	11.773	8.441	71,7%
Horeca, sport & ontspanning	64.722	16.745	2.471	14,8%	10.117	5.853	57,9%
Social Profit	333.010	21.182	2.803	13,2%	59.030	10.152	17,2%
Overheid / Geen PC	371.447	21.605	1.372	6,4%	62.014	1.793	2,9%
Overige	307.405	16.220	1.842	11,4%	35.212	20.221	57,4%
Totaal	2.162.876	193.305	38.619	20,0%	330.698	143.775	43,5%

³ Voor een beperkt aantal mensen kan de sector niet bepaald worden, waardoor de totalen licht verschillen van de totalen uit de tabel op pagina 5.

////////////////////////////////////

Tabel 3bis: Sectorale verdeling van de tewerkstelling en de loonkostverminderingen (2^e kwartaal van 2017, werkplaats Vlaams Gewest)

Sector	Werknemers totaal	Met loonkostvermindering			Totaal loonkostvermindering	
		Aantal	DGV Jongeren	DGV 55-plussers	VOP	Aantal
Land- en tuinbouw, bosbouw & zeevisserij	15.721	426	1.553	290	2.269	14,4%
Voedingsindustrie	59.883	534	6.548	307	7.389	12,3%
Kleding & Textiel	29.649	274	4.152	186	4.612	15,6%
Houtnijverheid	13.283	273	1.778	198	2.249	16,9%
Papier & Karton	7.824	46	1.003	33	1.082	13,8%
Chemie & Petroleum	85.619	312	4.734	187	5.233	6,1%
Steen- & Glasindustrie	6.765	25	943	41	1.009	14,9%
Metaalindustrie	187.344	2.307	17.921	977	21.205	11,3%
Gas & Elektriciteit	10.289	3	236	13	252	2,4%
Bouw	90.005	1.021	8.715	690	10.426	11,6%
Distributie	145.573	4.736	14.942	678	20.356	14,0%
Transport & Logistiek	117.069	1.068	15.516	333	16.917	14,5%
Media	9.679	74	835	70	979	10,1%
Financiële sector	70.616	48	3.800	142	3.990	5,7%
Diensten aan ondernemingen & personen	83.772	1.140	7.522	335	8.997	10,7%
Uitzendsector	81.747	16.541	7.117	811	24.469	29,9%
Dienstenchequesector	71.463	1.303	8.441	429	10.173	14,2%
Horeca, sport & ontspanning	64.722	2.471	5.853	364	8.688	13,4%
Social Profit	333.010	2.803	10.152	2.232	15.187	4,6%
Overheid / Geen PC	371.447	1.372	1.793	2.404	5.569	1,5%
Overige	307.405	1.842	20.221	1.065	23.128	7,5%
Totaal	2.162.876	38.619	143.775	11.785	194.179	9,0%

Op alle werknemers in Vlaanderen werd in het 2e kwartaal van 2017 9,0% ondersteund door een loonkostvermindering in het kader van het Vlaams doelgroepenbeleid. Voor 20,0% van alle jonge werknemers werd een doelgroepvermindering voor laag- en middengeschoolde jongeren toegekend, en voor 43,5% van alle 55-plussers een doelgroepvermindering voor oudere werknemers.

////////////////////////////////////

2. Omgevingsanalyse

We schetsen de arbeidsmarktsituatie van de doelgroepen aan de hand van 3 kernindicatoren:

- De werkzaamheidsgraad: het aandeel werkenden in de bevolking. Aangezien veel jongeren voltijds schoolgaand zijn en niet altijd kunnen werken, tellen we voor die doelgroep de studenten niet mee in de berekening van de werkzaamheidsgraad.
- De werkloosheidsgraad: het aandeel niet-werkende werkzoekenden in de beroepsactieve bevolking. Inactieven, waaronder studenten, worden hier niet meegeteld.
- Uitstroom naar werk: het aandeel niet-werkende werkzoekenden die binnen de 12 maanden nadat ze werkloos werden, aan het werk is gegaan.

De cijfers in dit hoofdstuk zijn beperkt tot 2017. Op dat moment was het Vlaams doelgroepenbeleid nog maar net van start gegaan. Het is wellicht nog te vroeg om in deze cijfers al een impact van het nieuwe beleid te zien, temeer omdat er zich in 2017 een tijdreeksbreuk voordoet in de werkzaamheids- en werkloosheidsgraden berekend op basis van de Enquête naar de Arbeidskrachten⁴.

Voor een uitvoerige analyse van de arbeidsmarktsituatie van de doelgroepen van het Vlaams doelgroepenbeleid verwijzen we naar volgend artikel van het Steunpunt Werk:

Scholiers, B. & Vansteenkiste, S. (2018). Doelgroepen aan het werk? Een blik op de arbeidsmarktpositie van de doelgroepen uit het Vlaams Doelgroepenbeleid *Over.Werk. Tijdschrift van het Steunpunt Werk*, 28(1), 19-26. Leuven: Steunpunt Werk / Uitgeverij Acco.

⁴ Voor meer informatie, zie https://statbel.fgov.be/sites/default/files/files/documents/Werk%20%26%20opleiding/9.2%20Arbeidsmarkt/9.2.0%20Emploi%20et%20ch%C3%B4mage/EAK_method_2017_nl.pdf

2.1. Jongeren

Zowel de werkloosheidsgraad als de werkzaamheidsgraad van laag- en middengeschoolde jongeren is conjunctuurgevoelig. Na het uitbreken van de economische crisis in 2008 evolueerden de cijfers in negatieve richting, maar de laatste 3 jaar vertonen ze opnieuw beterschap.

In vergelijking met de gemiddelde Vlaamse werkloosheidsgraad (4,4%) en werkzaamheidsgraad (73,0%) in 2017, doen laaggeschoolde jongeren het veel minder goed. Iets minder dan helft van hen is aan het werk, en hun werkloosheidsgraad bedraagt ruim 20%. Ook de werkloosheidsgraad van middengeschoolde jongeren is hoger dan gemiddeld, al is hun werkzaamheidsgraad hoger dan het Vlaams gemiddelde. Toch is 1 op 3 middengeschoolde jongeren na 12 maanden werkloosheid nog steeds niet aan de slag.

Tabel 4: Arbeidsmarktindicatoren van laag- en middengeschoolde jongeren (Vlaams Gewest⁵)

Laaggeschoolde jongeren (15-24 jaar)			
	Werkzaamheidsgraad (excl. studenten)	Werkloosheidsgraad	Uitstroom naar werk 12 maanden na instroom
2017	49,1%	20,5%	40,9%
2016	46,2%	27,0%	39,6%
2015	40,1%	28,8%	37,5%
2014	37,5%	27,0%	37,0%
2013	39,5%	26,6%	39,2%
2012	44,3%	22,9%	42,3%
2011	49,3%	23,1%	46,8%
2010	51,7%	26,4%	44,1%
2009	55,1%	21,0%	41,9%
2008	56,2%	20,0%	nb
2007	55,0%	17,5%	nb
2006	56,9%	20,4%	nb
Middengeschoolde jongeren (15-24 jaar)			
	Werkzaamheidsgraad (excl. studenten)	Werkloosheidsgraad	Uitstroom naar werk 12 maanden na instroom
2017	78,6%	10,8%	65,6%
2016	77,9%	11,8%	64,5%
2015	75,8%	13,1%	62,2%
2014	73,5%	15,0%	61,2%
2013	74,8%	13,9%	61,0%
2012	78,0%	10,7%	64,8%
2011	78,8%	9,8%	67,1%
2010	80,4%	13,9%	63,1%
2009	80,0%	14,8%	60,6%
2008	85,0%	9,1%	nb
2007	81,2%	11,0%	nb
2006	83,7%	10,0%	nb

Bron: Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium EAK en VDAB (Bewerking Steunpunt Werk en Departement WSE)

⁵ Deze cijfers zijn afgebakend op basis van woonplaats.

2.2. Oudere werknemers

In 2017 was net geen 50% van de Vlaamse 55-plussers aan het werk. Binnen deze groep is er een groot verschil tussen 55-59-jarigen en 60-plussers. De jongste van deze twee leeftijdscohortes kent een werkzaamheidsgraad van bijna 70%, maar bij de 60-plussers is slechts 27,2% (nog) aan het werk. Onder impuls van een aantal Vlaamse en federale beleidsingrepen is de werkzaamheidsgraad van 55-plussers de afgelopen 10 jaar fors toegenomen, maar deze blijft lager dan in de meeste andere Europese landen.

55-plussers die werkloos worden, hebben het bijzonder moeilijk om weer aan het werk te gaan. Een jaar nadat ze zich inschreven bij VDAB, is slechts 31,4% van de 55-59-jarigen opnieuw aan het werk. Bij 60-plussers gaat het om 15,5%. De uitstroom naar werk van 55-59-jarigen is de afgelopen jaren toegenomen, maar bij de 60-plussers lag de uitstroom in 2016 en 2017 lager dan in voorgaande jaren. Dit valt te verklaren door de verplichting om langer beschikbaar te blijven voor de arbeidsmarkt, waardoor het aantal 60-plussers die zich inschreven bij de VDAB fors toegenomen is. Desondanks blijven veel 55-plussers de arbeidsmarkt verlaten voor de officiële pensioenleeftijd, waardoor de werkloosheidsgraad van 55-plussers ook erg laag blijft. Deze wordt immers enkel berekend op de beroepsactieve bevolking, zijnde de mensen die zich actief aanbieden op de arbeidsmarkt.

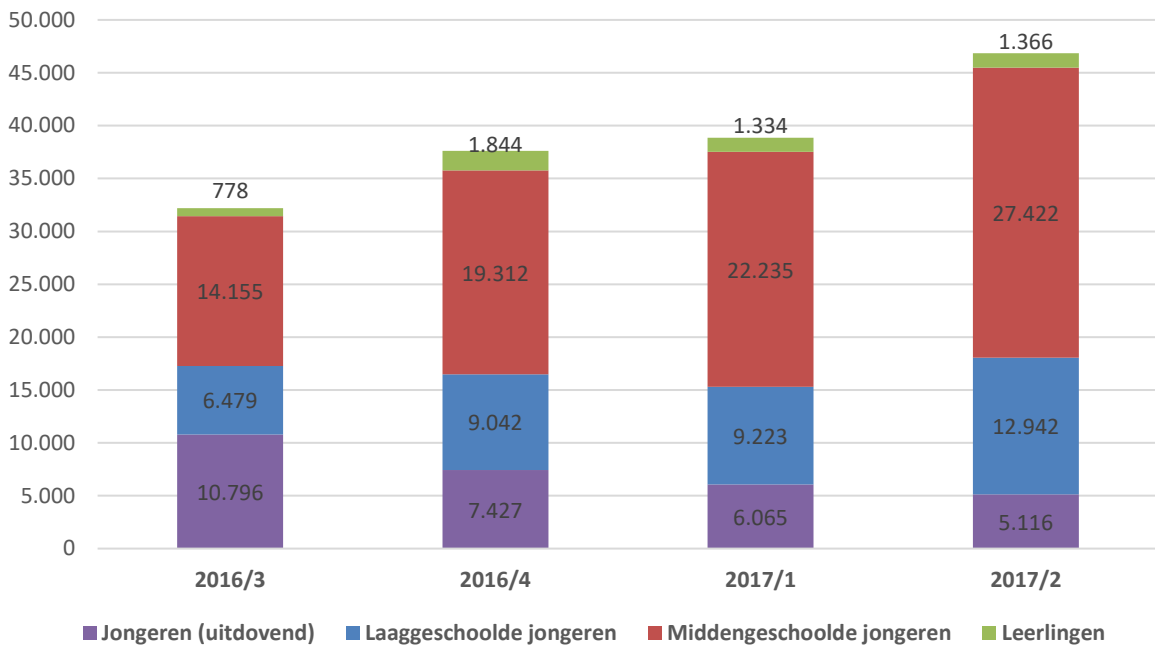
Tabel 5: Arbeidsmarktindicatoren van 55-plussers (Vlaams Gewest)

	Werkzaamheidsgraad			Werkloosheidsgraad	Uitstroom naar werk 12 maanden na instroom	
	55-59 jaar	60-64 jaar	55-64 jaar	55-64 jaar	55-59 jaar	60+ jaar
2017	69,3%	27,2%	49,5%	4,5%	31,4%	15,5%
2016	66,4%	24,3%	46,7%	3,3%	25,8%	13,1%
2015	64,9%	23,4%	45,6%	4,2%	28,2%	18,5%
2014	63,5%	22,3%	44,3%	3,3%	26,0%	17,9%
2013	62,2%	21,1%	42,9%	3,8%	25,2%	16,8%
2012	59,0%	19,8%	40,5%	3,0%	25,9%	18,9%
2011	57,4%	18,4%	38,9%	3,4%	25,6%	19,0%
2010	55,6%	19,2%	38,2%	4,0%	23,5%	18,6%
2009	52,2%	17,9%	35,8%	4,3%	22,3%	19,9%
2008	51,3%	15,7%	34,3%	3,6%	nb	nb
2007	50,9%	15,5%	34,2%	3,5%	nb	nb
2006	45,5%	14,5%	31,4%	4,6%	nb	nb

Bron: Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium EAK en VDAB (Bewerking Steunpunt Werk en Departement WSE)

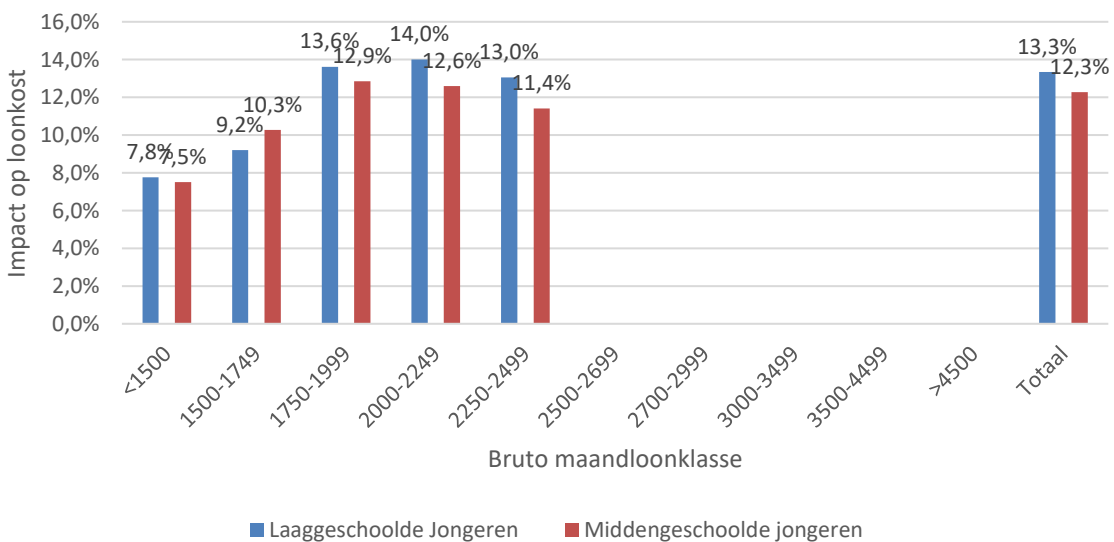
////////////////////////////////////

Figuur 1: Aantal werknemers met een doelgroepvermindering voor jongeren (werkplaats Vlaams Gewest, 3e kwartaal 2016 – 2e kwartaal 2017)

De doelgroepvermindering voor laag- en middengeschoolde jongeren verlaagt de totale loonkost (brutoloon + werkgeversbijdrage) met gemiddeld 12 à 13%. Bij de laagste lonen is de verschuldigde RSZ-bijdrage lager dan het bedrag van de doelgroepvermindering, en wordt het verminderingsbedrag afgetopt op het bedrag van de RSZ-bijdrage. De werkgeversbijdrage valt daardoor volledig weg, maar procentueel is de impact van de loonkostvermindering wel lager dan wanneer ze volledig kan worden toegekend.

Figuur 2: Loonkostverlaging door de doelgroepvermindering voor laag- en middengeschoolde jongeren (werkplaats Vlaams Gewest, 2^e kwartaal van 2017)

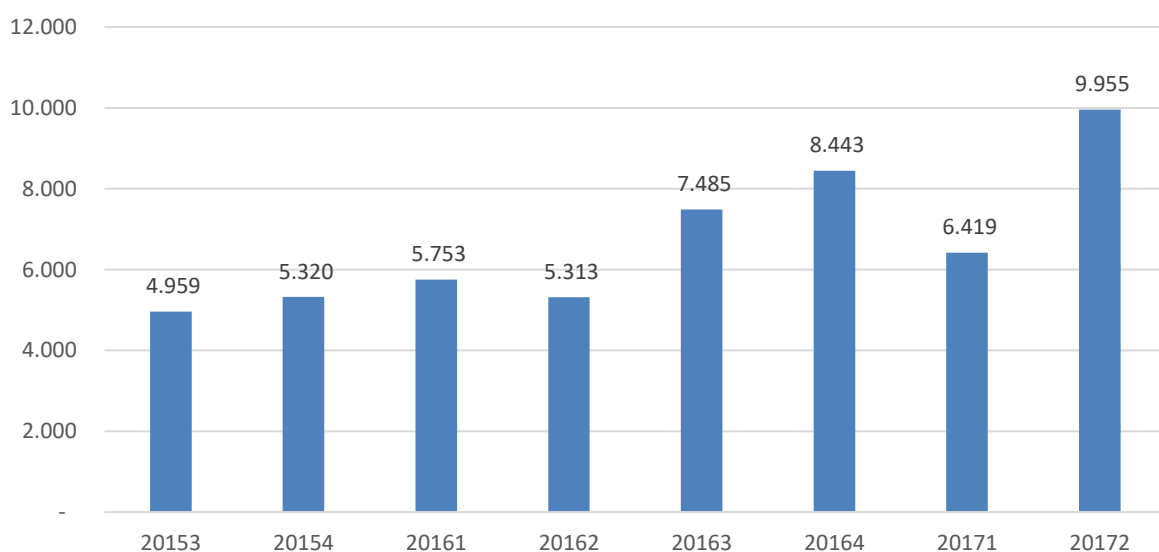
3.1. Laaggeschoolde jongeren

De doelgroepverminderingen voor jongeren zijn er in de eerste plaats op gericht om de aanwerving van jongeren te stimuleren. In de kwartaalcijfers uit de figuur hierboven worden zowel werknemers die in dat kwartaal werden aangeworven meegeteld, als werknemers die in een voorgaand kwartaal werden aangeworven maar de volledige looptijd van hun doelgroepvermindering nog niet hebben vervolmaakt (maximaal 8 kwartalen).

In de volgende figuur zonderen we enkel de nieuwe aanwervingen af. We bekijken bovendien een tijdreeks van het 3^e kwartaal van 2015 tot en met het 2^e kwartaal van 2017, zodat we het aantal aanwervingen onder de oude doelgroepvermindering voor laaggeschoolde jongeren kunnen vergelijken met het aantal aanwervingen onder de nieuwe Vlaamse doelgroepvermindering.

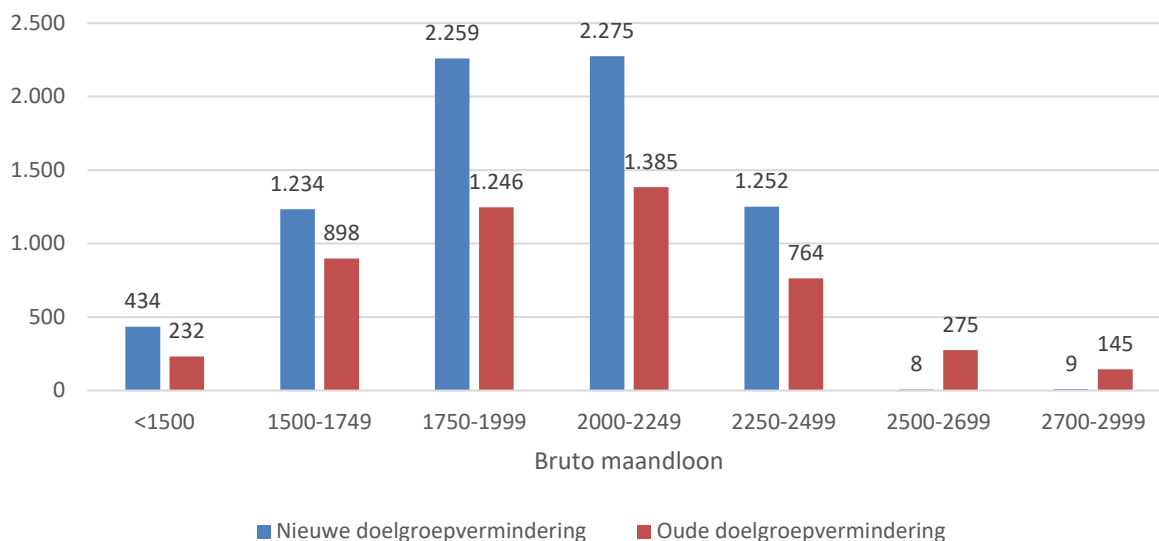
De cijfers tonen hoe er onder de oude doelgroepvermindering elk kwartaal zo'n 5.000 à 5.500 aanwervingen gebeurden met een doelgroepvermindering. Vanaf het 3e kwartaal van 2016, toen de nieuwe Vlaamse doelgroepvermindering van start ging en er geen nieuwe aanwervingen met de oude doelgroepvermindering meer konden gebeuren, zien we een duidelijke toename van het aantal aanwervingen van laaggeschoolde jongeren met een RSZ-bijdragevermindering. Dit is opvallend, aangezien zowel de leeftijds- als de loongrenzen verstrengd werden (van -26 naar -25 jaar oud, en van € 9000/kwartaal naar € 7500/kwartaal). Bovendien lag het bedrag van de vermindering lager (federaal voorzag men tot 1.500 euro per kwartaal) en was ook de duurtijd federaal langer (8 kwartalen gevolgd door 4 kwartalen aan 400 euro). Wellicht zorgt de administratieve vereenvoudiging door de afschaffing van de verplichting om over een geldige werkkaart te beschikken ervoor dat meer jongeren in aanmerking komen voor de doelgroepvermindering, of dat meer werkgevers de moeite nemen om de bijdragevermindering aan te vragen. Het aandeel aanwervingen via uitzendarbeid is op hetzelfde niveau gebleven ten opzichte van de oude maatregel. Dit wordt verderop in dit rapport uitgebreider geanalyseerd.

Figuur 3: Aantal nieuwe aanwervingen met een doelgroepvermindering voor laaggeschoolden (de oude doelgroepvermindering tot en met het 2^e kwartaal van 2016, en de nieuwe Vlaamse doelgroepvermindering vanaf het 3^e kwartaal van 2016) (werkplaats Vlaams Gewest)

Een vergelijking van de aanwervingen volgens loonklasse⁶ leert dat de verlaging van de maximale loongrens van € 9.000 per kwartaal (€ 3.000 per maand) naar € 7.500 per kwartaal (€ 2.500 per maand) slechts een beperkte impact had op het aantal aanwervingen met een doelgroepvermindering. Onder de oude doelgroepvermindering werden elk kwartaal slechts een paar honderd laaggeschoolde jongeren aangeworven met een bruto maandloon van meer dan € 2.500. De meeste aanwervingen gebeurden in de loonklassen € 1.750-2.000 en € 2000-2250, waar onder de nieuwe doelgroepvermindering ook de grootste groei vastgesteld wordt.

Figuur 4: Aantal aanwervingen met de oude doelgroepvermindering voor laaggeschoolden (in het 3^e kwartaal van 2015 versus de nieuwe doelgroepvermindering (in het 3^e kwartaal van 2016) (werkplaats Vlaams Gewest)

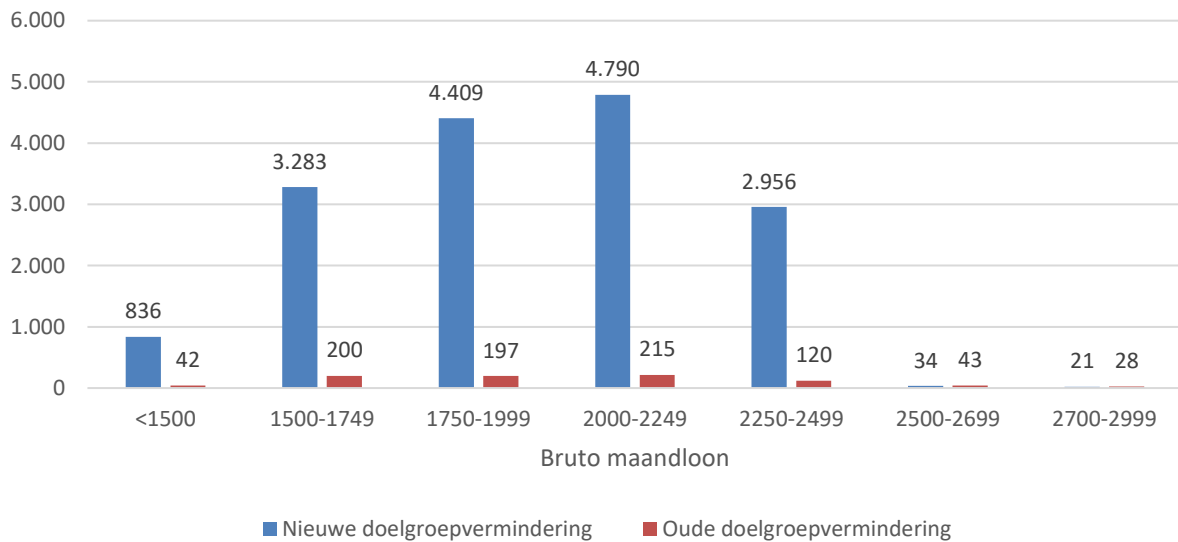
⁶ Loonklasse = het bruto maandloon dat men zou hebben gekregen indien men voltijds aan het werk was.

3.2. Middengeschoolde jongeren

Aangezien de oude doelgroepvermindering voor middengeschoolde jongeren enkel van toepassing was voor jongeren die minstens 6 maanden werkzoekend waren voorafgaand aan hun aanwerving en bijgevolg slechts een uiterst beperkt aantal begunstigden telde, is een tijdreeks van het aantal aanwervingen minder zinvol. Het grote verschil in bereik wordt geïllustreerd in onderstaande figuur, die eveneens aantoont dat de verdeling over de loonklassen erg gelijkaardig is aan die van de laaggeschoolde jongeren. De meeste middengeschoolde jongeren worden aangeworven met een startloon van € 1.750-2.250. Net als bij de laaggeschoolden vinden we bij de oude vermindering voor middengeschoolden nauwelijks aanwervingen met lonen boven €2.500⁷.

Figuur 5: Aantal aanwervingen met de oude doelgroepvermindering voor middengeschoolden (in het 3^e kwartaal van 2015 versus de nieuwe doelgroepvermindering (in het 3^e kwartaal van 2016) (werkplaats Vlaams Gewest)

⁷ Ook bij de nieuwe doelgroepverminderingen vinden we enkele personen met een bruto maandloon dat hoger ligt dan toegelaten. Dit wordt veroorzaakt door de omrekening naar loonklassen, waarbij mensen met afwijkende werktijden (meer dan 5 dagen per week) in uitzonderlijke gevallen in een foute loonklasse terecht kunnen komen.

Tabel 8: Aantal werknemers met een doelgroepvermindering voor 55-plussers (werkplaats Vlaams Gewest, 3^e kwartaal 2016 – 2^e kwartaal 2017)⁸

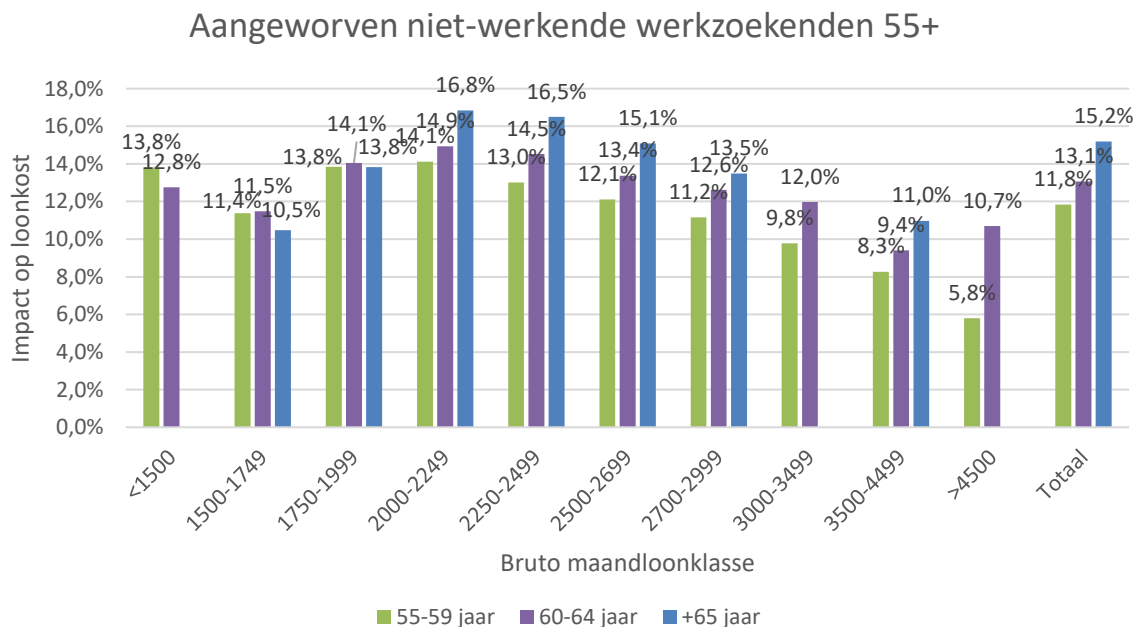
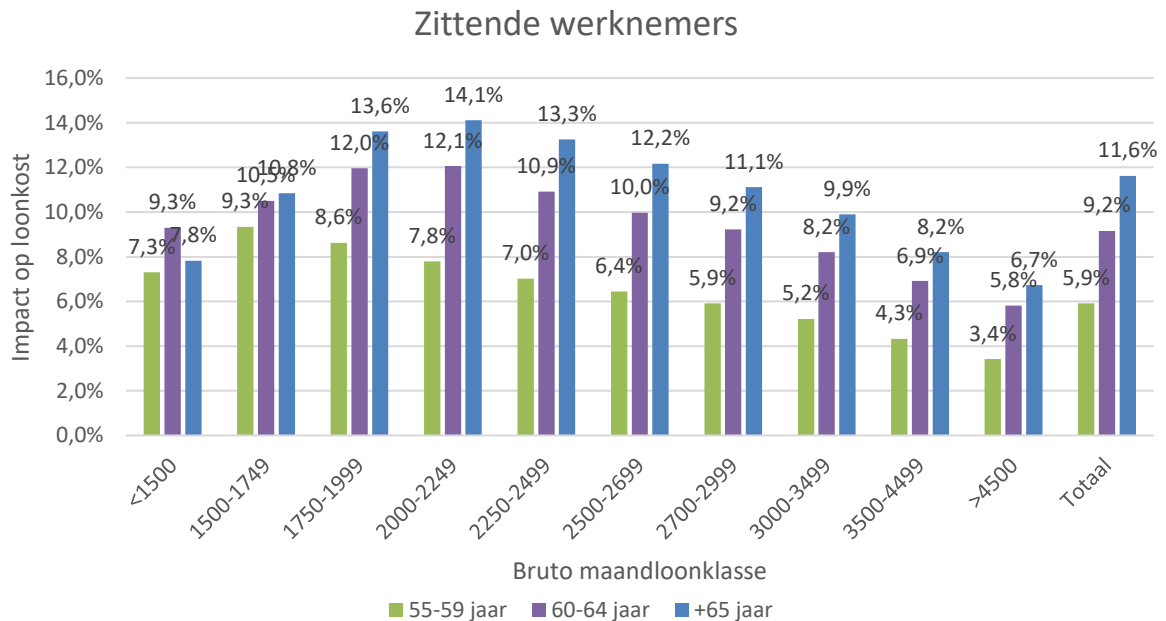
Personen		2016/3	2016/4	2017/1	2017/2
Zittende werknemers	55-59 jaar	98.046	80.995	99.966	101.273
	60-64 jaar	28.742	24.141	29.954	31.354
	65+	7.271	7.400	7.615	8.216
	<i>Totaal</i>	<i>134.059</i>	<i>112.537</i>	<i>137.687</i>	<i>140.994</i>
Aangeworven niet-werkende werkzoekenden	55-59 jaar	872	1.532	2.041	2.697
	60-64 jaar	150	268	351	480
	65+	9	13	5	8
	<i>Totaal</i>	<i>1.031</i>	<i>1.813</i>	<i>2.397</i>	<i>3.189</i>
VTE		2016/3	2016/4	2017/1	2017/2
Zittende werknemers	55-59 jaar	77.931,0	63.603,0	78.127,0	80.871,8
	60-64 jaar	20.998,2	17.068,9	21.568,0	22.791,2
	65+	3.119,3	3.125,8	3.342,7	3.728,7
	<i>Totaal</i>	<i>102.048,5</i>	<i>83.798,0</i>	<i>103.165,4</i>	<i>107.521,3</i>
Aangeworven niet-werkende werkzoekenden	55-59 jaar	356,4	888,6	1.247,8	1.791,9
	60-64 jaar	49,9	129,6	194,3	314,3
	65+	3,4	5,7	1,8	3,9
	<i>Totaal</i>	<i>409,7</i>	<i>1.024,0</i>	<i>1.443,9</i>	<i>2.110,8</i>
€		2016/3	2016/4	2017/1	2017/2
Zittende werknemers	55-59 jaar	€ 49.424.879,32	€ 40.595.384,37	€ 49.947.637,34	€ 51.213.658,70
	60-64 jaar	€ 23.745.538,32	€ 20.072.121,55	€ 25.114.810,90	€ 26.301.084,25
	65+	€ 3.257.020,78	€ 3.447.050,09	€ 3.578.056,48	€ 3.972.121,07
	<i>Totaal</i>	<i>€ 76.427.438,42</i>	<i>€ 64.114.772,01</i>	<i>€ 78.719.959,19</i>	<i>€ 81.566.365,88</i>
Aangeworven niet-werkende werkzoekenden	55-59 jaar	€ 390.010,96	€ 981.298,45	€ 1.388.455,47	€ 1.959.961,63
	60-64 jaar	€ 61.773,94	€ 165.408,47	€ 253.660,07	€ 396.849,87
	65+	€ 3.531,53	€ 6.491,32	€ 2.133,75	€ 4.552,48
	<i>Totaal</i>	<i>€ 455.316,43</i>	<i>€ 1.153.198,24</i>	<i>€ 1.644.249,29</i>	<i>€ 2.362.157,48</i>
€/persoon		2016/3	2016/4	2017/1	2017/2
Zittende werknemers	55-59 jaar	€ 504,10	€ 501,21	€ 499,65	€ 505,70
	60-64 jaar	€ 826,16	€ 831,45	€ 838,45	€ 838,84
	65+	€ 447,95	€ 465,82	€ 469,87	€ 483,46
	<i>Totaal</i>	<i>€ 570,10</i>	<i>€ 569,72</i>	<i>€ 571,79</i>	<i>€ 578,57</i>
Aangeworven niet-werkende werkzoekenden	55-59 jaar	€ 447,26	€ 640,53	€ 680,28	€ 726,72
	60-64 jaar	€ 411,83	€ 617,20	€ 722,68	€ 826,77
	65+	€ 392,39	€ 499,33	€ 426,75	€ 569,06
	<i>Totaal</i>	<i>€ 441,63</i>	<i>€ 636,07</i>	<i>€ 685,96</i>	<i>€ 741,40</i>

⁸ De totalen zijn niet de perfecte som van de leeftijdsgroepen, omdat voor enkele begunstigden de precieze leeftijd niet bepaald kon worden.

////////////////////////////////////

Voor het grootste deel van de oudere werknemers betekent de doelgroepvermindering een loonkostverlaging van 4 tot 10% van hun totale loonkost (brutoloon + werkgeversbijdrage), al loopt dit voor sommige werknemers op tot bijna 20%.

Figuur 6: Loonkostverlaging door de doelgroepvermindering voor oudere werknemers (werkplaats Vlaams Gewest, 2^e kwartaal van 2017)

5. Personen met een arbeidshandicap

De derde doelgroep van het Vlaams doelgroepenbeleid zijn mensen met een arbeidshandicap. Reeds voor het in voege gaan van het Vlaams doelgroepenbeleid op 1 juli 2016 ondersteunde de Vlaamse overheid de tewerkstelling van deze doelgroep door middel van de Vlaamse Ondersteuningspremie (VOP). Werkgevers kunnen deze loonpremie aanvragen voor de aanwerving en tewerkstelling van personen met een arbeidshandicap. De loonpremie bedraagt 40% van een geplafondeerd referteloon tijdens het kwartaal van de aanvraag en de volgende vier kwartalen, gevolgd door 30% in de volgende vier kwartalen en nadien 20% tot het 20ste kwartaal. De VOP kan verhoogd worden tot 60% na een evaluatie van VDAB. Nadien kan de VOP ook verlengd worden, eveneens na een evaluatie van VDAB. Het loon waarop de loonpremie wordt berekend, is begrensd op het dubbele van het gemiddeld gewaarborgd minimuminkomen (schaal 1, bedrag toegekend voor iedereen ouder dan 18 jaar).

De VOP kan gecombineerd worden met de doelgroepverminderingen. Bij de berekening van het referteloon wordt rekening gehouden met eventuele andere tussenkomsten in de loonkosten. De VOP wordt in dat geval op een lager loon (= de reële loonkost) berekend.

Ook zelfstandigen kunnen gebruik maken van de VOP. Zij moeten voldoende bedrijfsactiviteit aantonen (minimum 15.000 euro op jaarbasis aan de hand van een fiscaal aanslagbiljet of een leefbaarheidsattest uitgereikt door VLAIO) aantonen. De VOP wordt berekend als 40% van het gewaarborgd gemiddeld minimuminkomen (schaal 1, bedrag toegekend voor iedereen ouder dan 18 jaar) gedurende het eerste jaar en nadien 20%. Ook deze VOP kan verlengd worden na een evaluatie van VDAB. Voor zelfstandigen in hoofdberoep kon de VOP vanaf 2008 worden ingezet, voor zelfstandigen in bijberoep is dit mogelijk sinds de hervorming van 1 juli 2016.

Met de hervorming in 2016 werd de VOP ook beschikbaar voor personen die eerder als doelgroepwerknemer in sociale economie waren tewerkgesteld en doorstromen naar een job met minder ondersteuning, ook binnen het sociale economiebedrijf. Verder kennen uitzendkantoren niet langer de verplichting om de helft van de VOP door te storten aan de werkgever-gebruiker en wordt het referteloon bij deeltijdse tewerkstelling pro rata berekend.

Het recht op een VOP aan een individu wordt door VDAB via een stappenplan toegekend.

1. Vermoeden van arbeidshandicap: de persoon geeft aan dat hij een probleem heeft. Ook de bemiddelaar kan dit signaleren.
2. Vaststellen van de indicatie arbeidshandicap: In deze fase wordt het vermoeden van een arbeidshandicap uitgeklaard aan de hand van een attest of een indicering op basis van ICF (international classification of function, een selectie van 43 criteria door VDAB van de internationale classificatie opgesteld door de Wereldgezondheidsorganisatie).

Artikel 3 van het besluit van de Vlaamse Regering van 8 juli 2008 betreffende de professionele integratie van personen met een arbeidshandicap definieert personen met een indicatie arbeidshandicap wanneer na een administratief onderzoek, uit attesten of verslagen blijkt dat men:

- ingeschreven is in het huidige VAPH (Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap) (VAPH);

////////////////////////////////////

- een kwalificatie of getuigschrift heeft uit het buitengewoon onderwijs, of ex-BUSO of BLO-leerling zonder dat er kwalificaties of getuigschriften behaald zijn (BUSO);
- recht heeft op een inkomensvervangende- of integratietegemoetkoming (tegemoetkoming);
- in het bezit is van een afschrift van een definitief geworden gerechtelijke beslissing of van een attest van een bevoegde federale instelling waaruit een blijvende graad van arbeidsongeschiktheid blijft (BAG);
- recht heeft op bijkomende kinderbijslag of recht op verhoogde kinderbijslag (als ouder met een handicap) (kinderbijslag);
- recht heeft op een invaliditeitsuitkering in het kader van de ziekteverzekering (ziv);
- een attest heeft van een arbeidshandicap, afgeleverd door een door de VDAB erkende dienst of arts (attest).

3. Toekenning van het recht op de VOP aan de hand van de criterialijsten vastgelegd in een ministerieel besluit, na advies door de Raad van Bestuur van VDAB.
4. Gebruik van het recht.

Niet elke persoon met een arbeidshandicap heeft het recht op een VOP, en niet iedereen met het recht op een VOP ontvangt ook effectief een VOP. Om het recht te krijgen op een VOP moet de persoon zelf de toestemming geven aan de VDAB om te laten onderzoeken of hij/zij in aanmerking komt, wat niet iedereen wenst of nodig acht. Daarnaast moet de arbeidshandicap ook een jobonafhankelijk rendementsverlies of bijkomende kosten voor de integratie op de werkvloer veroorzaken, om recht te geven op een VOP. Wie wel recht op een VOP heeft gekregen, dient effectief te werken alvorens een VOP uitbetaald kan worden. De cijfers in dit hoofdstuk betreffen effectief betaalde VOP'-dossiers, het aantal personen met het recht op een VOP is groter.

Tabel 9: Aantal personen met een VOP, volgens leeftijd en geslacht (woonplaats Vlaams Gewest)

Geslacht	Leeftijd	2016/3	2016/4	2017/1	2017/2
Mannen	< 25	1.648	1.560	1.469	1.470
	25 - 54	5.132	5.017	4.961	5.062
	55 +	663	722	714	761
	Totaal	7.443	7.299	7.144	7.293
Vrouwen	< 25	689	631	596	586
	25 - 54	3.559	3.501	3.389	3.464
	55 +	407	429	428	442
	Totaal	4.655	4.561	4.413	4.492
Totaal	< 25	2.337	2.191	2.065	2.056
	25 - 54	8.691	8.518	8.350	8.526
	55 +	1.070	1.151	1.142	1.203
	Leeftijd en geslacht onbekend	173	680	677	699
	Eindtotaal⁹	12.271	12.540	12.234	12.484

In de eerste 4 kwartalen van het nieuwe Vlaamse doelgroepenbeleid werden gemiddeld iets meer dan 12.000 werkenden met een arbeidshandicap ondersteund met een VOP. De meerderheid van de begunstigen zijn mannen. Dit wordt deels verklaard door de sterke vertegenwoordiging van jongens in het buitengewoon onderwijs en door het feit dat mannen een hoger risico hebben op

⁹ Niet voor alle begunstigen kan de leeftijd en/of het geslacht bepaald worden, waardoor de totalen niet helemaal overeen komen met de cijfers in hoofdstuk 1.

arbeidsongevallen tijdens hun loopbaan (door de eigenheid van de uitgeoefende jobs. We vinden ook erg veel jongeren onder de begunstigen, wat te maken heeft met de (automatische) toekenning van VOP-rechten aan jongeren uit het buitengewoon onderwijs en met het feit dat de VOP soms tijdelijk is, waardoor het VOP-recht van oudere werkenden met een arbeidshandicap vaak verlopen is. Het aandeel van de jongeren daalt wel, waar het aandeel 55+ stelselmatig toeneemt.